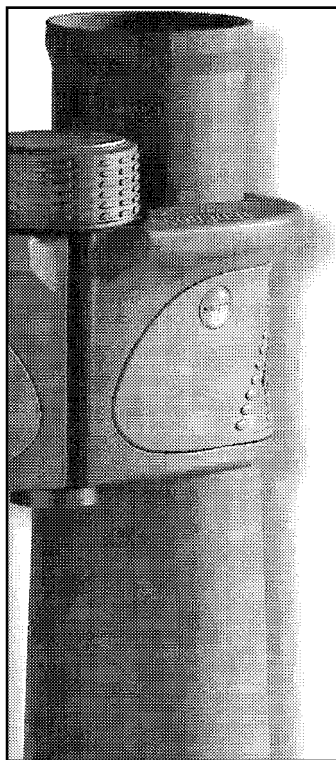

Lezingverslag De Patrijs

11 februari 2010

Wat een goed idee van de lezingencommissie om Ben Koks uit te nodigen om te komen vertellen over de Patrijs, de Vogel van het Jaar 2010. Want vertellen kan die man wel. Alles gaat uit het blote hoofd en wordt geïllustreerd met mooie foto's en kaartjes van de gebieden. Met groot gemak praat hij de hele avond vol. Tenminste, zo lijkt het. Het moet zijn gedrevenheid zijn, en zijn ervaring; zijn passie voor de akkervogels plus het vleugje missie. Dat kan hij niet laten, geeft hij zelf toe. Mensen, vogelen is leuk, maar maak het vooral nuttig. En zo worden de 32 belangstellenden deze avond in 't Vinkhuys flink door hem aangespoord en gestimuleerd om Patrijzen te gaan tellen.

Voor het zover was deed Aart kort verslag van de resultaten van de Zomertortel (de Vogel van het Jaar 2009). Hij was helaas gauw klaar. Het gaat zeer slecht met deze vogel. Er zitten misschien nog zo'n 40 paar in de provincie Groningen. In de Afrikaanse overwinteringsgebieden wordt hij bejaagd, nota bene door onder andere Franse jagers. Je kunt je nog voorstellen dat honger snakt naar zo'n mollig kluike, maar vrachtwagens vol schietende Franse mannen? Dat gaat wel erg ver. Nog even en het is einde verhaal voor de sierlijke Zomertortel. Gelukkig blijft de Patrijs hier, al zit hij wel op de rand. Op de akkerranden én als Rode Lijst-soort. Hoe slecht gaat het met de Patrijs? Volgens

- * Fotoservice
- * Alle grote merken
compact/reflex/digitaal
- * 80 Types verrekijkers
en telescopen op voorraad
- * Ook astronomische telescopen
- * Swift - Bynolyt - Zeiss
- * Swarovski topdealer
- * *Vriend Stichting Het Groninger Landschap*

Poelestraat 19 - 9711 PG Groningen
Telefoon (050) 312 86 84

SOVON zitten er in Groningen nog zo'n 200 paar. Onzin, het zijn er veel meer, wantrouw dergelijke kaartjes! Maar we moeten wel tellen, zo simpel is het. Ben heeft de afgelopen weken goed rondgekeken en op allerlei plekken Patrijzen gezien, negen, twaalf, in groepjes bij elkaar. Nog even en ze vormen paren. In tegenstelling tot de Fazant is de Patrijs monogaam.

Waar moeten we zoeken? Bij boerderijen, paardenweides, volkstuincomplexen, doodlopende weggetjes (zand en klei), boomgaarden en in rommelhoekjes, vooral dat laatste. Bij Kropswolde, Kiel-Windeweer, Froombosch, Slochteren, Westerwolde, Veendam en omgeving: in polder Hoop op Beter, het streekje Numero Dertien, Kibbelgaarn en wandel vooral eens langs dat spoorlijntje waar eens per week een treintje over tuft. Ze zitten er, de Patrijzen. Bij Zuurdijk, onder de Eemshaven, Roodeschool (neem eens de kleinere weggetjes), Spijk, het Lauwersmeergebied, tot in Grijskerk. Waar één Patrijs zit, zitten er meer. De vogel heeft, net als de Veldleeuwrik, belang bij agrarisch gebied. En hij houdt van kruidenrijke randen; als deze vergrassen gaat ie ervandoor. De Veldleeuwrik daarentegen vindt die vergrassing juist wel weer fijn. En waar geen Veldleeuwrik is, vind je zeker geen Patrijs. Akkerranden, dat is natuurlijk het paradepaardje van Ben Koks. Steeds meer boeren willen hieraan meewerken. Hij vertelt over de brede akkerranden in het Rheiderland, net over de grens en hoe goed het daar de laatste jaren gaat met de Blauwe Kiekendief en de Velduil, beide soorten broeden er. We moeten er beslist eens gaan kijken.

Na de pauze worden wij ingewijd in MAS: het Meetnet Agrarische Soorten. Zoiets als MUS dus (Meetbare Urbane Soorten). De telling gaat door middel van punttelpunten (onthouden voor scrabble). Je gaat van punt naar punt binnen een bepaald gebied en telt gedurende vijf minuten (of wat langer op interessante plekken) alles wat je daar ziet en/of hoort. Dat doe je drie keer tussen april en eind juni, met minimaal 21 dagen tussen de rondes. Je begint van zonsopgang

tot vier à vijf uur erna, en varieert de volgorde van de telpunten. Het is een uitermate systematische manier van tellen die veel minder tijdrovend is dan de BMP-methode (Broedvogel Monitoring Project). De doelen: monitoren, signaleren van veranderingen in aantal en verspreiding, het vaststellen van de dichtheden van akkervogels en het koppelen van gegevens aan habitatkarakteristieken. Patrijzen zijn op deze manier erg goed te tellen in een groot gebied. De Patrijs is volgens Ben een moeilijk beest, maar we mogen hem activeren met geluid, dat spreekt mij wel aan. Is de trefkans met sneeuw hoger? Natuurlijk steken ze af tegen de sneeuw, maar ze kunnen zich ook goed verstoppen bij gevaar achter of onder sneeuwhopen. Het maakt dus niet veel uit. Predatoren zijn Havik en vos. Daarnaast heeft de vogel last van de uitzetcampagnes van Fazanten. De Fazant draagt een kropziekte bij zich. Voor hem niet dodelijk, voor de Patrijs wel. Of we een idee hebben hoeveel Fazanten er in Engeland jaarlijks worden uitgezet? Nou, nee ... 70 miljoen! Met dit soort feiten verrast Ben ook de mensen die hem al jaren kennen, hoorde ik. Hij blijft zich in de materie verdiepen en weet altijd weer iets nieuws te vertellen. Ten slotte maakt hij ons attent op het pas verschenen boek *Akkervogels* van Koos Dijksterhuis en Hans Hut. Beslist de moeite waard. Wie mee wil gaan doen met MAS kan zich opgeven via info@grauwekiekendief.nl. De digitale nieuwsbrief is via de webstek aan te vragen. Met de traditionele Groninger koek wordt Ben Koks hartelijk bedankt. Ik ben zeker niet de enige die onder de indruk is van de kennis, zijn enthousiasme en levendige manier van vertellen. Het was weer een mooie avond, waarop zelfs Shakespeare nog even langs kwam:

*'Like to the lark at break of day arising
From sullen earth, sings hymns at heaven's gate'*

(uit Sonnet 29, William Shakespeare, 1564-1616)

Maricée Ten Bosch